

## ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

## BİRİNCİ BÖLÜM

## KARAR

## AYTEN ÖZTÜRK BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2023/10860

Karar Tarihi : 9/12/2025

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

İrfan FİDAN

Muhterem İNCE

Raportör : Ömer Faruk NURSAÇAN

Başvurucu : Ayten ÖZTÜRK

Vekili : Av. Nazan Betül VANGÖLÜ KOZAĞAÇLI

## I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, daha önceden kaldırılan ancak kapatılmayan eski tarihli yakalama kaydına istinaden yakalanarak gözaltına alınan kişinin hukuka aykırı yakalama ve gözaltı iddiasıyla açtığı tazminat davasının reddedilmesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

## A. Soruşturmayla İlişkin Süreç

2. 21/1/2009 tarihinde başvuru hakkında tasarlayarak öldürme ve anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme suçlarından yakalama kararı çıkarılmıştır. Yakalama kayıtları 25/1/2018 tarihinde kaldırılmasına rağmen İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Yakalama Bürosu kayıtlarında aktif olarak görünmeye devam etmiştir.

3. Yakalama ve Gözaltına Alma Tutanağı'na göre başvuru 10/6/2021 günü saat 21.00'de başka bir suçtan tutuklu bulunduğu ceza infaz kurumundan tahliyesi sonrasında, daha önce kaldırılmasına rağmen aktif olarak görünen yakalama kaydına istinaden yakalanmış ve gözaltına alınmıştır. 11/6/2021 tarihinde İstanbul 3. Ağır Ceza Mahkemesi; başvurunun gözaltında tutulduğu İlçe Jandarma Komutanlığına başvuru hakkındaki yakalama emrinin 25/1/2018 ve 10/6/2021 tarihlerinde kaldırıldığını, başvuru hakkında yakalama kaydı bulunmadığını bildirmiştir.

4. Sevk/Serbest Bırakma Tutanağı'na göre başvuru 11/6/2021 günü saat 16.30'da gözaltından çıkarılmıştır. Genel adli muayene raporuna göre 11/6/2021 günü saat 17.04'te başvurunun gözaltından çıkış muayenesi yapılmıştır.

## B. Tazminat Davasına İlişkin Süreç

5. Başvurucu; kaldırılan eski tarihli yakalama kaydına binaen 10/6/2021 tarihinde gözaltına alınıp 11/6/2021 tarihinde serbest bırakıldığını, 21 saat haksız olarak gözaltında kaldığını ifade ederek 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca 23/6/2021 tarihinde Hatay 1. Ağır Ceza Mahkemesinde tazminat davası açmıştır.

6. 18/1/2022 tarihinde Hatay 1. Ağır Ceza Mahkemesi, başvurunun dava tarihi itibarıyla İstanbul'da ikamet etmesi sebebiyle yetkisizlik kararı vererek dosyayı İstanbul Ağır Ceza Mahkemesine göndermiştir.

7. İstanbul 36. Ağır Ceza Mahkemesi 11/5/2022 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Gerekçeli kararın ilgili kısmı şu şekildedir:

*"... Davacının yargılandığı İstanbul 3. Ağır Ceza Mahkemesi 10/06/2021 tarih 2014/105 Esas 2021/105 Karar sayılı dosyasında mahkûmiyet ve red kararları verildiği , dosyanın istinaf incelemesinden geçtiği ancak henüz dosyanın kesinleşmediğinin anlaşıldığı , CMK 'nın 142/1 maddesi uyarınca tazminata konu eylem ve işlemler için tazminat davası açılabilmesinin karar veya hükmün kesinleşmesine bağlı kılındığı söz konusu düzenlenen emredici hüküm olduğu manevi tazminat talebine ilişkin dava şartının oluşmadığı anlaşıldığından davacı Ayten ÖZTÜRK'ün manevi tazminat talebinin reddine karar verilmiştir..."*

8. Davanın reddine ilişkin karara karşı başvuru, istinaf kanun yoluna başvurmıştır. İstinaf kanun yoluna başvuru dilekçesinde; söz konusu taleplerinin 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendine dayandığını, bu talepleri yönünden asıl davanın sonuçlanmasına gerek olmadığını belirtmiştir.

9. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 19. Ceza Dairesi 11/1/2023 tarihinde istinaf başvurusunun esastan kesin olarak reddine karar vermiştir.

10. Başvurucu, nihai kararı 20/1/2023 tarihinde öğrendiğini bildirmiş olup 3/2/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

11. Komisyon; adli yardım talebinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

## C. Ceza Davasına İlişkin Süreç

12. 2/2/2009 tarihli iddianameyle başvurunun tasarlayarak öldürme ve anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme suçlarından cezalandırılması talebiyle kamu davası açılmıştır.

13. Başvurucu, silahlı terör örgütü kurma veya yönetme suçundan 31/8/2018 tarihinde tutuklanmış; 10/6/2021 tarihinde tahliye edilmiştir.

14. 10/6/2021 tarihinde başvuru hakkında anılan suçlardan mahkûmiyet hükmü kurulmuştur. 27/1/2022 tarihinde başvurunun istinaf talebinin düzeltilerek reddine karar verilmiştir. 3/7/2024 tarihli temyiz incelemesinde, mahkûmiyet hükmünün düzeltilerek onanmasına karar verilerek başvuru hakkındaki mahkûmiyet hükmü kesinleşmiştir.

## II. DEĞERLENDİRME

15. Başvurucu; kaldırılan eski tarihli yakalama kaydına dayanarak yakalanması ve gözaltına alınması sonrasında açtığı tazminat davasının ceza yargılamasının derdest olmasından dolayı reddedilmesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

16. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, somut olayın şartları gözetilerek değerlendirme yapılması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formundaki şikâyetlerini tekrar etmiştir.

17. Başvurucunun iddialarının özü, 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca açılan tazminat davasının dosyanın istinaf incelemesinden geçtiği ancak kesinleşmediği, tazminata konu eylem ve işlemler için tazminat davası açılabilmesinin kararın veya hükmün kesinleşmesine bağlı kılındığı gerekçesiyle reddedilmesine ilişkindir. Dolayısıyla başvurunun iddialarının adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı yönünden incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

18. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğu karar verilmesi gerekir.

19. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşımaması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. *Sencer Başat ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

20. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin yargılamayı yapan mahkemeye aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. *Mehmet Yavuz* [I. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

21. Yargıtay 12. Ceza Dairesi 5271 sayılı Kanun uyarınca tazminat davası açan kişinin kanuni gözaltı süresi içinde hâkim önüne çıkarılıp çıkarılmadığının saptanmasının yürümekte olan ceza davasının esasıyla herhangi bir ilgisi bulunmadığı gibi talep konusunda karar verilmesi için de davanın esası hakkında karar verilmesine de gerek bulunmadığını ifade etmektedir (Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 14/12/2015 tarihli ve E.2014/19906, K.2015/19237 sayılı; 13/1/2025 tarihli ve E.2024/2627, K.2025/347 sayılı; 8/7/2024 tarihli ve E.2022/2660, K.2024/3743 sayılı kararları).

22. Başvurucu; tazminat davasına ilişkin dava dilekçesi ile istinaf kanun yoluna başvuru dilekçesinde 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca tazminat taleplerinin bulunduğunu açıkça belirtmiştir (bkz. §§ 5, 8). Ağır Ceza Mahkemesi tarafından ceza davasının kesinleşmediği, dosyanın istinaf incelemesinden geçtiği ancak henüz dosyanın kesinleşmediğinin anlaşıldığı, 5271 sayılı Kanun'un 142. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca tazminata konu eylem ve işlemler için tazminat davası açılabilmesinin karar veya hükmün kesinleşmesine bağlı kılındığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir (bkz. § 7).

23. Sonuç olarak başvurunun tazminat davasında açık ve somut bir şekilde ileri sürdüğü iddialar, Ağır Ceza Mahkemesi tarafından ilgili ve yeterli gerekçe ile karşılanmamıştır. Bu eksikliğin istinaf incelemesi sırasında da telafi edilmediği görülmüştür. Bu nedenle yargılama süreci bir bütün olarak değerlendirildiğinde başvurunun gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

24. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

25. Öte yandan yukarıda ulaşılan sonuca bağlı olarak başvurunun kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının incelenmesi gerekli görülmemiştir.

### III. GİDERİM

26. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 30.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

27. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aligül Alkaya ve diğerleri* (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

28. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

29. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

#### IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı yönünden İNCELEME YAPILMASINA GEREK OLMADIĞINA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 36. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2022/77 ve K.2022/183) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin bilgi için İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 19. Ceza Dairesine (E.2022/2835, K.2023/41) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 9/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.